

नेवाः, सैं, चीनीया व बुद्धधर्म

जिं थ्व च्वसू नेवाःतयेसँ सँदेया सँस्कृति व सँबुद्ध धर्मया बारे नेवाःतयेसं थःपिनिगु बिचाः प्वंकेगुयायेमा धकाः मनंतुना च्वयागु जुल ।

श्रोतः थ्व च्वसूच्वयेगुलिइ जिं छम्ह निम्ह ल्हासा नेवाःतयेके निद स्वद न्हयः कयातयागु अन्तवार्तायात प्राथमिक श्रोतया हिसाबं ज्या कयागु दु। अले सेकेण्डरी श्रोतया रूपे The Kathmandu Post या लेख तःगु छगु निगु अले मेमेगु बजारे पिहाँवया च्वंगु सम्बन्धित सफूत लयेपौत ईत्याादिनं छेलागु दु।

नेवाः सैं व बुद्धधर्मयाकलाकृति

नेवाःत गुलि सैंतलिसे नापं हेलमेल जुया वल उलि मेपिलिसे मजूथें च्वँ।नेवाःतये भारतीत लिसेनं क्वातुगु स्वापु दःसाँ व सैंतलिसे थें सतीगु स्वापु धकाः धाये थाकुइ।धात्थें धायेगु खःसा नेवाःतयेसँ नेवाःतयेगु इतिहासयात सिइकेत सँदेया इतिहासनं सिइके माःगु

आवश्यकता खनेदु। नेवाःकलाकारत, नेवाः ज्यामित सँदेसे अनहे
सलंसः दं च्वना समिनीतलिसेहे बिहा यानाः मस्त मचाखचा समेत
दयेका जीवन हनांवःपिं नेवाःतनं यक्वः यक्वः हे दु।नेवाःतयेसँ
थौं कन्हेया भासं धायेगु खःसा रेमिटान्सया रूपे नेपाले मदुगु लुं
वहः इत्यादि थःगु दे नेपालये छेया हया वहे धेवा या लुं वहःनं
स्वनिगःया जुजुपिनिगु सालिकत लुं सिया लायेकुयात सजेयाना,
थःपिनिगु बाहा-बहि इत्यादिया देगःया पौत लुंसिया नेवाः कलायात
स्थायित्व बिया बिल। थ्व हे सन्दर्भे जिं छम्ह न्हुम्ह ल्हासा ब्यापारी
नेवाःछम्हसिके कयागु अन्तर्वाताया छगु अंश थन न्हयनेतये।

(बः हजुर व जुल।अनं जुल।अले वला खच्चरा हे खः।मेपिं
खच्चराला यक्वः दु दाई।आः धायेत तुलाधर धाइ।मनू सँ जुया
च्वनिं ।धायेत धाख्वा धाइ मनू सँहे जुया च्वनिं ।अज्यःपिं यक्वः
हे दु।अले अनं लिपा अँ--। बि. शाक्यलिसे 2005 -
8 - 14 खुन्हुं कयागु अन्तर्वाताया छगु अंश)

वास्तविक खँला छु धाःसा एनआरएनया प्रथा पिकापिं हे नेवाःत
खः। नेपाःत्वःता सँदेसे वना द्यःदयेकेगु, सिकमि ज्यायेगु, लुं वहया

तिसातासात दयेकेगु इत्यादि ज्याः यानाः वःपिं नेवाःत यक्वः यक्वः
दु।सँदेयात चीनं कायेधुंकानं आःनं सँतयेगु सँस्कृति संसारे गुलिनं
बिस्तार व प्रचार-प्रसार जुयाच्वंगु दु उके ल्युउने नेवाःतये ल्हा
यक्वः यक्वः खने दु।संसारया कुं-कुने सँत थ्यौंथायेतक सँतयेसँ
गुम्बा दयेका वया च्वंगु दु।थुपिं गुम्बायात सँदेया बुद्धधर्मया कलाकृतिं
सजेयायेत सँतयेसँ नेवाः कलाकारतयेपाखेंहे ग्वहालि कया वयाच्वंगु
खनेदु।थ्व दृष्टिकोणं स्वयेबले सँदेसँ १३ औं शताब्दिया दुने सँ
गुरु साक्यापा लामां नेवाःकलाकार अर्निकोयात चिनया बादशाह
कुबलाइ खाननाप परिचय यानाःबिलसा थौवया सँआम भिक्षुतयेसँनं
थौकन्हेयापिं न्हुपिं नेवाः अर्निकोतयेत चीने जक मखुसे संसारभरेहे
परिचय याना बियावया च्वंगु खनेदु। थुगु कथं स्वयेबले नेवाः
कलाकार तयेत ज्याःया नितिं सँत माः। सँतयेत थःगु सँस्कृति
संसारे बिस्तार व प्रचार-प्रसार यायेत नेवाःतयेगु ग्वहालि माः।उकें
सँतयेगु व नेवाःतयेगु स्वापु इतिहासंकालं निसँ आतकनं निरन्तररुपंहे
न्हयःने न्हयानाहे च्वनतिनि धायेमाः।

सँदेया वर्तमान गतिविधि

थौकन्हे सँदेया बारे अखबारे भति भति चहलपहल खनेदु।बिदेसे

शरणार्थी जुया वना च्वना च्वंपिं सँतयेसँ थःगु जन्मभूमि सँदेया
 स्वतन्त्रताया मुद्दा यात कया चीनसरकार विपरित आन्दोलन संसार
 भरे याना वयाच्वंगु खनेदु। सँ शरणार्थीत नेपाःलेनं गाक्कहे दु।
 इमिसं नेपाःलेनं आन्दोलन याना वया च्वंगु खनेदु। खासयानाः
 थ्व आन्दोलन चिने आयोजना जुगु विश्व ओलम्पिक दिवसया छुं
 दिन न्हयःव निसँ शुरु जुया वःगुयाबारे सकसिनं स्युगु खँ जुल।
 जिं आन्दोलनया बारे थथेअथे धकाः बिश्लेषण यायेतेनागुला पक्का
 हे मखु।अयेसाँ अप्रत्यक्ष रुपं थ्व आन्दोलन लिसे थ्व जिगु च्वसू
 स्वापु मदुधकाःनं धायेजिइमखु।चीन सरकारं थ्वहे मुद्दायात बिचाःयाना
 वर्तमान नेपाःसरकारलिसे न्हुगु शान्ति सम्झौता यायेत मशौदाया नमूना
 नेपाःसरकारयात लःल्हाना बिइधुंकुगु दु।थ्व हे ज्याया नितिं चीनया
 बिदेशी सहायक मन्त्री वंगु फेवुरेरी महिनाय नेपाःले भ्रमण यागु
 जुल।सँदेया जःला खःला देया आमजनता व संसारभरे च्वंपिं मनूतयेगु
 मने छु महशूश जुया च्वंगु दु धाःबले चिन सरकारं १९५० साले
 जनमुक्ति सेनात चिनं सँदेसे छेया सँ शोषित जनतातयेत सँदेया
 सामन्तीसासकतयेगु ल्हातं मुक्तयाना बिया नापंनापं सँदेया आर्थिक
 विकासयायेत यक्वः यक्वः धेबा लगानी याना बिलंनं चिन सरकारं
 छाये सँतयेगु मनयात त्याके मफुनिगु धडैगु खँ जुल। चिनया नेतातयेसँ

दलाइ लामायात प्यपांचुम्ह जनावर बराबर धकाःनं दोषारोपन याना वयाच्चंगुनं खनेदु।चिन सरकारं सँदेया सामन्ती सासकतयेगु ल्हातं शोषित जुया च्वँपिं धाःपिं, शोषणं मुक्तजुल धाःपिं मनूतयेके वहे दलाइ लामा प्रति श्रद्धा ल्यंदनिगु खनेदत। श्व छगु चीन सरकारयात पचेयाये थाकुगु खाइसेच्चंगु वास्तविकता खनेदत।थुगु हिसाबं चिनसरकारया सँदेप्रतिया नीति अझहे सफल मजुनिगु खनेदत।श्व छु कारणंजुइ क्वये स्वया यंके।

सँत व बुद्धधर्म

सँदेसे बुद्धधर्म दुहाँवंगु न्हेगुगु शताब्दिया दुने धकाःधाइ।सँदेसे बुद्ध धर्म प्रचारे यायेगुलि सँदेया जःलाखःला दे चीन, भारतया बौद्ध बिद्वान तयेगु यक्वः यक्व ल्हा दु। अयेसाँ सँ तयेसँ चीनीया बौद्ध विद्वानतयेत स्वया भारती धर्म गुरुपिनित यक्वःयक्वःमानेयाना वयाच्चंगु खनेदु। सँतयेसँ शाक्यमुनि बुद्ध नापं नापं गुरु पद्मसंभवयात, अतिसागुरु इत्यादिपिन्त उतिकंहे श्रद्धा केना वयाच्चंगु जुल। बुद्धधर्म सँदेसे प्रचार जुजुं सँतयेगु मनयात दुनेनिसँहे प्रभाव यायेगुलिइ सफल जुल।सँत अप्वःयाना बुद्धधर्मालम्बीत जू वन। सँतयेसँ बुद्ध धर्म श्रद्धा थुलि केनं नेवाःत व भारतीतयेसं उलिकेने मफु

धायेमाः । भारतीतयेसँला बुद्ध धर्मयात ल्यंकाहे तयेमफुत । नेपाःले नं
 राणाकालेवया राणा शासकतयेसँ बुद्धधर्मयात दवाब ब्युगुलिंयाना
 नेवाःगुभाजुतयेसँ कष्टपुर्वक संघर्षयाना नाँजकया रूपेजुसां बुद्धधर्मयात
 बज्रयानया सम्प्रदायेया रूपे ल्येंकातयेगुलि सफल जुल । उकें
 स्वनिगःया बुद्धधर्मया इतिहासे गुभाजुतयेगु देन तसकं तःधं
 धायेमा । थुकेंहेयाना युरोपियन विद्वानतयेतनं नेवाःबुद्धधर्मया बारे
 अण्वेषणयायेत थाये ल्यंदत । गथेकि डेभिड एन. गेलनर थें जाम्ह
 विद्वान पिहाँवयेफत । वयेकनं *Monk, Householder, And
 Tantric Priest-Newar Buddhism And its
 Hierarchy of Ritual* धाःगु सफू Cambridge
 University Press सँ 1 9 9 2 साले पिकाया दिल ।
 वयेकपिनिगु पाखें नेवाःतयेगु धार्मिक इतिहास संसारे प्रचार प्रसारनं
 जुल । हानं खँ सँतयेगु पत्तिहे न्हयलिहाँवने । भारतीत व नेवाःतयेसँ
 सुयां बुद्ध धर्मयात स्याहार-सुसार याना तःपिला सँतहे खत । श्व
 तथ्ययात सुनानंहे नकारेयाये फ़ैइमखुज्वी । सँतयेसँ सँदेसे बुद्धधर्मयात
 सैद्धान्तिक रुपंजक मखुसे ब्याबहारिक रुपं नं म्वाकातःगु
 जुल । नेपाःलये गुभाजुतयेसँ बाहा-बहीलिइ न्हियान्हिथं दिन-चर्या
 यानावःसाँनं बुद्धधर्मयात अभ्यास यायेगु संस्कारयात ल्यंकातये मफुत

धायेमाः । सैतयेसँ धर्मयाबारे दिनचर्यानिसेकया धर्म-प्रवचन, अले
 ध्यान भावनायेनं उतिकहे जोडबिया बुद्धधर्मयात ब्बलंकावल । साथे
 बुद्ध धर्मया मौलिक चिं गुगु खः बुद्ध, धर्म व संघ स्वतायातनं
 सैतयेगु गुम्बां निरन्तरता बियावल । स्वनिगःया बाहा-बहीथें
 दिनचर्यायालागिजकया भुमिकाथें सँदेया गुम्बाया भुमिका सिमित
 मजू । सँदेया गुम्बां बुद्ध धर्मया मौलिक संस्कारयात जीवित रुप
 बिया वल । सैत धइपिं धर्मया नामे चानचुनपिं मखु । सैतये पुर्वज
 तयेसँ त्याग तपस्यायाना थःगु माँभाये सँभासँ बुद्ध धर्मया त्रिपिटक
 तकनं उल्थायाना थःपिनि मचाखचातयेगु भलाइया नितिं बन्दोबस्त
 याना तयेफुपिं जुल । नतिजायारुपं सैतये आइडेन्टिटीहे बुद्धधर्म जुया
 बिल । उकेँ सँदे व सैतयेयाबारे अण्वेषण यानावःपिं बिद्वानतयसँ सँदेया
 इतिहासे मेगु बिषयया छुं खँ खने मदु खालि धर्मया बारे जक
 च्वयातःगु खनेदु । सैतयेमने धर्महे जक महत्वया बिषय जुया च्वंगु
 दु धकाः धाइपिंतकनं पिहांवल ।

There are several historical works in Tibetan. But they deal almost entirely with religious happenings, which to the Tibetan mind are the only things of real importance. (Chales Bell, The people of Tibet, Delhi, 1992. p.209).

सैतयेसँ धर्मया लागि यक्वःयक्वःत्यागयाना वल । सैतयेगु स्वापु

बुद्धधर्मलिसे गुलि क्वातु व खँ पिनेयापिमनूतयेसँ ब्याख्यायायेत
थाकुइला ।

चिनया सँदेप्रति नीति बुद्धधर्मयात प्रभावहिन यायेगु
चिने आः मदयेधुंकुम्ह तःधंम्ह नेता डेंगसियाओफिंगँ थःगु नेतृत्वये
चीनया बजारयात पिनेया देसप्रति खुल्ला याना बिल । नापं नापं
थौं कन्हेया ग्लोब्लाइजेशनया लहरंनं चीनदेया आर्थिक उन्नतियात
यक्वः यक्वः तेवा बिल । उकें चिन संसारया न्हुगु बिकसित मुलूकयारुपे
खनेदयेक वल । चीनयाके धेवा दयावल । चिनं थःगु देया समुद्रया
सिथेसिथेच्वंगु इलाका जक मखुसे पश्चिमपाखेया दुर्गम व अविकसित
इलाकायातनं उतिकंहे विकासयानायंकेया नितिं सँदेसे व चीनीया
मुस्मांतयेगु सिंचिआँगप्रान्तेनं(पुर्वी तुर्किस्तान) यक्वःयक्वःलगानी
यायेगु यानाहल । चीनया राजधानी बेइजिंगं निसें सँदेया राजधानी
ल्हासातकनं रेलमार्गं स्वाकाबिल । गुकिंयाना चीनया कुनाकाप्चां मनूत
सँदेसे वये अपुगु जक मखुसे चीनदेया लगानीकर्तातयेत सँदेसे
लगानीयायेतनँ मग्याकाबिल । चीनसरकारया नीति धइगु सँदेसे
आर्थिक उन्नतियाना सँतयेगु जीवन स्तरयात थकया सँतयेगु धर्मप्रति
गुगु न्हापांदया वया च्वंगु श्रद्धायात प्रभावहिन याना यंकेगु नीति

जुल । नतिजा छु जुल सँदेसे न्हुगु गणवादि चीनं जनमुक्ति सेना छोया
सामन्तीसासकतयेगु शोषणं मुक्तयाना ब्युपिं धाःपिं गुगुपिं वर्गत खः
इपिसँ हे चिन प्रति क्रोधता प्रदर्शन यात धईगु खँ पिहाँवल । थन
छगु छम्ह अण्वेषकया धापु न्हयथने ।

(The so-called liberated serfs, supposedly swimming in happiness, demonstrated their
resentment once again in March/April 2008. Claude Arpi, Truth from the facts-Fifty
Years after the revolt of Lhasa, *The Kathmandu Post*, Wednesday, March 11, 2009.)

थुकेंयाना चीन सरकारयात भतिचा मछिं थे जुया वःगु खने दु । सँतयेत
थथे चीनप्रति क्रोध अभिव्यक्त यायेमाःगु आवश्यकता जुयावःगु
कारणमेगु छुं न्हुगु खँ बिचाःयाये थाकुइ । सँतयेगु धर्मप्रति श्रद्धा
हे थुकेया कारण खइ धकाः अनुमान यायेफु । सँ तयेगु मनयात
धर्म यक्वःयक्वः प्रभावितयानातःगु दु । थथे प्रभावित जुगुया ल्युउने
छु तथ्य बिचायाये फइ? थुकिया कारणत निगु बिचाःयायेफैइ ।

१. भौगोलिक बनोट-सँदे धईगु भौगोलिक किसिमं संसार दकसिबे
तःजागु थासे लागु दे जुल । सँ दे प्राकृतिक बनोट व वातावरणकथं
मेमेगु देत स्वयाँ तसकंहे पाःगु दे जुल । थन मनूत जीवन अपुक्क

हनेथाकुगु थाये खः धइगु सकसिन स्यु । थौकन्हे बल्ल बल्ल चिनिया तयेसँ न्हुगु टेकनिक अपनेयानाः छयेला जाकि, वाउँचा बुइकेगु सयेकेगु याना हल । सँदे आः थौकन्हे थःगुहे कृषि उत्पादनं आत्मनिर्भर जुइ फुगु दे जुइ धुंकल । अथेधायेवँ सँदेया प्राकृतिक वातावरण मनूतयेत जीवन हनेत तसकँ अपुगुला खहेमखु । चिकुलां हिउँ वाः गाना बजारहे थप्प दिइगु थाये । सँत तःजाःगु थासे हुर्के जुया च्वुपिंजुया काचाक्क ताँन्वःगु थासे वनेनं मफु । ताँन्वःगु थासे च्वनेनं थाकुचापिं जाति त जुल । सँदेया वातावरणया बारे दलाइ लामां न्वंवाःगु छुं शब्दत न्हयने तये ।

(For the past 40 years we have lived as a refugees community. That is very sad. I always notice that people who come from Tibet, despite all the suffering, have cheeks that are bright red. But although we Tibetans in India have complete freedom, our faces are yellow. We miss our climate. Dalai Lama, Long Trek to Exile For Tibet's Apostle, Time, Sep. 27, 1999.)

थथे दलाइ लामार्थेयाम्हेसिनं प्राकृतिक वातावरणयाबारे न्वं वाइ धाःसा सँतयेत प्राकृतिक वातावरणं गुलि प्रभाव याना तःगु दैइ धैइगु अपुक्कः हे अनुमान यायेफुगु खँ जुल । प्राकृतिक वातावरणंहे सँतयेत धर्मप्रति

ध्यान आकर्षित याकातःगु पक्का हे खइ।प्रकृतिहे द्यःया मेगु रूप
जुल। श्व खँ स्युपिसँ जक स्यु।श्व खँ सँतयेसँथँ मेपिं सुना सिइ?

२. आर्थिक विकासं धर्मप्रति श्रद्धा बढेयाइ म्होयाइमखु

आर्थिक बिकासंजक मनूतयेत सुखि याना बिइला? अमेरिकनत संसारे
दकले तःमिंपिं खः।अमेरिकनत सकलें सुखीला? जापानीत,
युरोपियनत अप्वःयाना तःमिं, इपिनं सकलें सुखिला पक्का हे
मखु।संसारे थिके थिकेगु मादक-पदार्थ खपत जुइगुनं थुपिं देतहे
जुल।धनीपिं मनूत सुखी खःसा इमित छाये अज्यःगु वस्तुत माःलि?
संसारे आत्माहत्या याइपिनं बिकसितदेया मनूतहे अप्वः खनेदु। उकें
मनूतयेगु मानसिकतायात क्वथीइक स्वतधाःसा सँतयेगु धार्मिक
श्रद्धायातनं थुइका काये फइथँ च्वँ। मनूतये भोक स्वता तहया
खनेदु।क) प्वाःया भोक, ख) मनया भोक, अले मेगु ग) आत्माया
भोक जुल।आर्थिक बिकासँ प्वाःया भोकयात हल याना बिइगुला
पक्काहे खत।श्व चीनया सँदेप्रति स्वयेगु थःगु दृष्टिकोणनं
जुल।आर्थिक बिकासं सुपिला च्वंगु मनया भोकयातनं मजबूत
किसिमं जागेयाना बिइ।श्व तथ्ययात भचा थुइके थाकु।मनूतयेत
प्वाःया भोक मितेयाये गुलि अःपुजू उलि मनया भोकयात मितेयाये

अःपु मजू।मनूतयेगु बिकास थुलि बिस्तार व ब्यापक
 जुइ धुंकल।मनया भोकयात तृप्तियायेगु फुगु खनेमदुनिं।मनूतयेसँ
 संगीत, कला, कविता, साहित्य(उपन्यास), सासागु नयेत्वनेगु,
 बांबालागु पुनेगु, बांबालागु छें च्वनेगु, मादक-पदार्थ नापं मेमेगु
 वस्तुत टेप रेकर्ड, भिडिओ ईत्यादिनं आविष्कार याना जीवने छेला
 वल तर मनूतयेगु मनया भोकयात तृप्तियायेफुगु खनेमदुनिं।मनया
 लक्षण छुले? मनया नुनेगु बानी दु। मनयात न्हयाथ्थेहे थिकेगु
 चीजं, साःगु चीजं नुनेयः।मनुनीगु चीज छुं हे मदु।श्व हे मनूतयेगु
 स्वभावयात थुइका धर्मया बैग्यानिक तयेसँ संसारे थी थी धर्मयात
 आविष्कारयाना मनूया मनया भोकयात हाचांगया आत्मायात
 साक्षात्कार यायेगु लं केना वःगु खः।बुद्धया लँपुनं श्वहे खः।कृष्णया,
 जिससया, महमदयानं श्व हे उद्देश्य खः। चीनं सँदेसे धर्म प्रति
 दवाबयासाँ हाकनं हाकनं सँत धर्मप्रति आकर्षित जुयावया च्वंगुनं
 श्व हे कारणं खइ। सँतये खासयाना ल्हासा शहरे दुने मनूतये
 नयेत्वने धन्दा मदये धुंकल।चीनया खुल्ला आर्थिक नीतियाना इपिं
 प्वाःया भोकया सतहनं थाहांवये धुंकल।इमिगु भोक भौतिक सुखीप्रति
 मखये धुंकल।श्व खँ प्रमाणित यायेत थन अन्तवार्ताया छगु अंश
 हाकनं न्हयथने।

(बः अझ सँतयेला, सँतयेगु न्हापायागु इमिगु आर्थिक स्थिति गयेधयाला मस्यु । आः जस्तै आः न्हापाया चाइनिज गभरमेण्टं च्वया तःगु छगु निगु किताब अनुसारला न्हापा सँदेयागु आर्थिक साधन एकदम हे सिमित वर्गयाके जकहे जक लानां च्वंगु खः । तर आः थौकन्हें वया सँतनं यक्वःहे साहु जुल । उके माथि चाइना नं आःश्व डेंगसियाओफिंगयागु पालँनिसें इमिसँ छगु ऐकोनोमिक रिभोलुशनहे छगु चलेयाना उके माथि इमिसँ इन्डस्ट्रियल अछिं अये व डेभलप यायेगु स्वया उकेनं चाइनिजत थौ कन्हें यक्वःहे इम्पुभ जुइ धुंकल । अले वहे हावाँ कःबले सँतनं थौकन्हें यक्वःहे झी सम्पन्नहे खनेँ दु । झी स्वयाँ यक्वःहे सम्पन्न खनेँ दु । ---

बः न्हयाथाये वंसाँ लँ तःबला ततःधंगु बिलिङगत ततःखागु बिलिङग दक्वँः चाइनिज स्टाइल । गाडि उतिकं जुया च्वंगु दइ । क्राउड आः अज्यःगु सँतयेत अनं छगु हिसाबं सँदे डेभलप जुगु खः । अले अनं सँतयेगु मेगु छगु छु धाःसां धेवा दःसा अनं सँदेसे न्हयागु नं दु । नाइट लाइफ दु । आः सँतयेत आः अनं त्वनेगुलिइ छुं प्रतिबन्ध महु । अथेहे अं आः डाइरेक्टहे धायेमाल धाःसा प्रोस्टिच्युटनं इमिसं ओपन हे ओपनहे याना तःगु दुगु जुल ।

बि. शाक्यलिसे 2 0 0 5 – 8 – 1 4 खुन्हुं कयागु
अन्तवार्ताया छगु अँश)

ल्हासा व मेमेगु सँदेया ततःधंगु शहरे च्वंपिं सँतये आर्थिक विकासजुया
प्वाःया भोक मितेजुया इमें मनया भोक प्रति जागरण वःगु खनेदु ।
धर्मप्रति जागरण वःगु खनेदु । थुकियात समाधान यायेगु उपाय शरणार्थी
जुया च्वंपिं सँतयेके जक दनिं । इमिसँ सँबुद्धधर्मया सँस्कारयात
त्वाःमथःसे मस्यंकुसे ल्यंका नापं संसार भरे प्रचार-प्रसारनं याना
वयाच्चंगु जुल । मनूतयेत सुखीपुर्वक म्वायेत भौतिक व आध्यात्मिकया
बालेन्स तसकं आवश्यक जू । आर्थिक विकासजक मनूतयेगु
मानसिकतायात बालेन्सये तयातये फइमखु । सँदेसँ पिहाँमवःसे अनहे
च्वनाच्चंपिं सँतयेसँ सँ शरणार्थीसँतयगुपाखें थ्व ज्याये आसा याःगु
खयेफु । चीनं सांस्कृतिक क्रान्ती (ई. १९६६-७६) या इले तःधंगु
सँतयेगु तःधंगु गान्डेन गुम्बायात ध्वस्तयानाबिल । सँ तयेगु मने
लंकांलंकेकेहे थाकुइगु मने खनेमदुगुघाः याना बिल । विद्वान भिक्षुत
यक्वं यक्वःयात जर्बजस्ति किसिमं ग्रहस्थी यानाबिल । थुकेंयाना सँदेसे
धर्मया निरन्तरता त्वाःदल । सँदेसे थौकन्हे हानं धार्मिक स्वतन्त्रता
बिया हःगु खनेदु । थ्व त्वाःदयेधुंका बिज्ञगु स्वतन्त्रता जुगुलिंयाना

धर्म गुलि प्रभावकारी जुइमाःगु उलि मजुइगुला स्वाभाविक हे जुल । उकेहानं चिनियातयेसँ टुरिष्टतयेत दुकायेत टुरिष्टतयेत केनेत धर्मयात देखावटि किसिमं ब्यापारिकरणयाना हःगु जुल । सँतये श्वखँनं चीनप्रति आत्म-असन्दुष्टि महशूश जुया च्वन जुइमाः ।

निष्कर्षः चीने कम्युनिष्ट सरकार गुगु खः वया ल्युउने सेना शक्तिया लहा तःधं । चीने जनसंख्या यक्वःदःसां आतकनं चीनीया बुद्धिजीवीतयेत स्वतन्त्ररुपं खँल्हायेबँल्हायेयायेगु वातावरण मदुनिं । सरकार पाखें पिहाँ वइगु नीति जक ठीक धाइगु प्रथा हाबीतिनि । चीनदे बिश्व इतिहासे हानं छक छिंगवंश (ई. १६४४-१९११) धुंका संसारया सुपर पावरे वयेत्यंगु दु । चीनीयातयेतनं भौतिक व आध्यात्मिक बालेन्स अपरिहार्य माःमखुसा समाजे विकृति पिहाँवइ । चीने आत्माहत्यायाना सिइपिं मनूत न्हियान्हिथं बढेजुजुं वयाच्चंगु दु धैइगु खबर पिहाँ वया च्वंगु दु । समाजे भौतिक व आध्यात्मिक विकृतिपाखें ब्वेजुइत धकाः चीनेनं चीनीयातयेगुहे लहातं दं-बदं न्हयः बुद्ध धर्म, ताओ धर्म व कम्प्युसियानिज्मयागु बाँबालागु गुणयातकया उकेयात ल्वाकःछयाना ब्लेण्डयाना न्हुगु “फागुण गोंग” धइगु धार्मिक सम्प्रदायनं छगु पिदंगु खः । चिन सरकारं श्व सम्प्रदाययात दवाबविया क्वचिला

छोल । चीनीया नेतातयेसँ आर्थिक उन्नति व राजनीतिया मिखाँजक
संसारयात स्वयेगु यानाच्चन । मनूतयेगु जीवन आर्थिक उन्नतिलिसे
दुग्यंगु स्वापु दु । वला खः हे खत । आर्थिक उन्नति धुंका आध्यात्मिक
पक्षयातनं मखंपह याये मज्यू । नेपाः या जः लाखः ला दे हिन्दुस्थाननं
द्रुतगतिं चीनथेंहे आर्थिक उन्नति जुजुं वयाच्चंगु दे खः । चीनया अनुपाते
हिन्दुस्थाने आत्माहत्यासिइपिं मनूत तसकं म्हो जक खने दु । छाये
धाः सा हिन्दुस्थानीतयेके धर्मया स्वतन्त्रता दु । सँतयेगु जीवन शैलीनं
चीनीयातयेगु जीवनशैलीलिसे मखुसे हिन्दुस्थानया आध्यात्मिक जीवन
शैलीलिसे समानता दुगु खनेदु । सँतयेत हिन्दुस्थानया आध्यात्मिक जीवन
शैलीलिसे आकर्षण जुयाच्चंगुया कारणनं सँदेया प्राकृतिक वनोट
व वातावरणहे जुइफु । उकें मनूतयेगु अषन्दुष्टतायात कया सिमित
दृष्टिकोणंजक स्वयां जिइमखु । हरेक दृष्टिकोणंस्वयेगु खुल्ला वातावरण
संसारे न्यंकनं अपरिहार्य किसिमं दयेहेमाः ।